

Dívčí kámen

CHARAKTERISTIKA ČTENÁŘSKÁ LEKCE

Název pověsti: Dívčí kámen

Téma: krutost v pověstech Železných hor

Zdroj:

PRCHAL, Josef a Eva PRCHALOVÁ. Pod Železnými horami: [báje a pověsti]. 3. vyd. Ilustroval Libor BALÁK. Blansko: Duha Press, 2008. Melechov. ISBN 978-80-87061-23-7. str. 6-8.

Lokace: Lichnice

Věk žáků: 3.–5. třída

Cíl:

Žáci se seznámí s pověstí o krásné hradní paní Miladě, která byla bezcitná vůči svým nápadníkům.

Žáci si uvědomí rozdíly v ženských literárních postavách (pověst x pohádka).

Časová dotace: 45 minut

Využité metody: myšlenková mapa, Vennův diagram, diskuze, metoda pětilístek

Pomůcky: mapa Železných hor, pracovní list, bílé papíry, obrázky, interaktivní tabule (popř. vytisknutá mapka)

PRŮBĚH ČTENÁŘSKÉ LEKCE

1. EVOKACE (aktivity před čtením) 5—10 min.

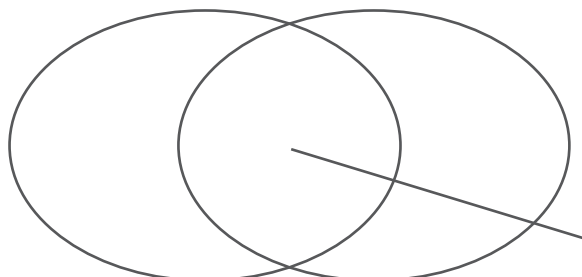
Žáci se nejprve rozdělí do **skupin po třech**. Učitel promítne na tabuli mapu (popř. poskytne žákům vytištěnou mapku) a společně se pokusí nalézt Lichnici, Železné hory a město, ve kterém žijí.

Zástupce z každé skupiny vezme papír a zapisuje. Společně **vytvoří myšlenkovou mapu**, kde stěžejním slovem bude PRINCEZNA. Odpovídají si na otázku: *Co se vám vybaví, když se řekne princezna?* (Např. korunka, šaty, Růženka, království, princ, pohádka, laskavost)

2. UVĚDOMĚNÍ (práce s textem) 25 min.

Žáci **pracují ve skupinách**. Každá skupina obdrží **pracovní list** s pověstí, kterou si nejprve přečtou společně, nebo sami. Poté v pracovním listě **vyplní Vennův diagram**. Tato metoda slouží ke srovnání postav hradní paní Milady a princezny z pohádek. Do průniku zapisují společné znaky obou postav, mimo průniky zapisují informace platné pouze pro jednu z postav. Ke společnému vyhodnocení dojde na konci hodiny.

hradní paní Milada

princezna z pohádek

společné znaky

3. REFLEXE (aktivity po čtení) 10—15 min.

Návrat k úvodní myšlenkové mapě:

- *Která slova se vám vybavila se slovem princezna? Jaká nová slova byste přidali?* (vycházejte ze slov, která žáci vymysleli, můžete vyhodnotit slovně nebo společně na tabuli)

Návrat k Vennově diagramu:

- *Které znaky jsou typické pro hradní paní Miladu?*
- *Které znaky jsou typické pro pohádkovou princeznu?*
- *Které znaky mají postavy společně?*

K reflexi celé lekce slouží **metoda pětílístku**, kdy žáci vyberou nejpodstatnější a nejtypičtější slova, která stručně a výstižně zhodnotí osobnost Milady. Každá skupina si vyplní svůj pětílístek, poté třída vyplní jeden společně.

Pětílístek

1. řádek — téma: Milada
2. řádek — otázka: Jaká je Milada?
3. řádek — otázka: Co dělala Milada?
4. řádek — věta o 4 slovech
5. řádek — jednoslovná asociace nebo synonymum k tématu

téma: Milada

Text: Dívčí kámen

Statečný pán hradu Lichnice netrpělivě očekával narození svého prvorozeného syna, který by se stal dědicem jeho bohatství a proslavil jeho rod další udatností. Ale těšil se marně. Místo syna se mu narodila dcera.

Léta plynula a krásná Milada nahradila otci syna. Jezdila na koni jako rytíř a vládla mečem, oštěpem i kuší lépe nežli kdejaký rytíř. Byla silná, že dovedla zkrotit i splašeného koně. Provázel otce na každém lovu a pronásledovala divou zvěř s velkou odvahou. Otci se líbila její statečnost a srdnatost, zapomínal však na to, že dívčino srdce tvrdne, že se Milada pomalu stává bezcitnou.

Jednou za bouřlivé noci se rytíř vracel z Čáslavi. Dostal se šťastně na návrší k hradu, ale v prudkém dešti a burácení hromu se jeho kůň splašil a uháněl k Lovětínské rokli, kde se rytíř nešťastně zřítíl do temné rokle. Nad otcovou mrtvolou vzplála Milada nenávistí k zákeřným skálám kolem hradu. Ve velkém zármutku se rozhodla, že si zamiluje jenom toho muže, který bude vzdorovat všem nástrahám okolních skal.

Milada se stala hradní paní, brzy se sjížděli ze všech stran rytíři, aby získali sličnou a bohatou nevěstu. Milada však byla lhostejná ke všem nabídkám. Dala rozhlásit, že si vezme za manžela jen toho rytíře, který vyjede v plné zbroji na osudný sráz nad Lovětínskou rokli, kde se

zřítíl její milovaný otec, a tam se s koněm třikrát otočí.

Mnozí rytíři si vše rychle rozmysleli, někteří odjeli hned, někteří se pokusili, ale pokud se kůň s rytířem nezřítíl do bezedné propasti už cestou, pak se tam určitě zřítíl na hladkém srázu. Milada posílala rytíře bezcitně na smrt, jako by jí nezáleželo na životech. Rytíř za rytířem padali do temné hlubiny, a Milada se o mrtvé nijak nestarala. Jediný rytíř Jetřich se pádem do rokle nezabil. Kovář Horyna, který žil v rokli u rybníka, našel ho náhodou v hustém smrči s odřeninami a zlomeninami. Se svou rodinou odnesl rytíře do kovárny, kde ho ošetřoval dlouhý čas. Rytíř se uzdravil a zachránil.

Zprávy o tvrdém srdci krásné Milady se roznesla široko daleko a s ní i pověst o tom, že Milada kámen očarovala. Od té doby se rytíři Lichnici vyhýbali. Hrdinové ubývali, hrad byl tichý a smutný.

Teprve po delším čase se objevil před hradní branou sličný rytíř s kuší a s toulcem ostrých šípů. Milada ho přivítala a chtěla vědět jeho jméno. Jenže temný rytíř jí odpověděl: „To se dozvíš zítra, obstojím-li v těžké zkoušce. Neobstojím-li, co ti záleží na mrtvém?“ Potom Miladě vyprávěl o dalekých krajích, hrál na loutnu a zpíval dlouho do noci písně. Milada se do něho zamilovala, ale mohla odvolat krutou podmínku?

Brzy zrána se rytíř chystal na zkoušku. Osedlal koně, prohlédl jeho podkovy a cosi do nich vložil. Potom si pověsil přes rámě kuší a k pásu toulec se šípy, vyšvihl se do sedla a vyjel odvažně k bráně. Služebnictvo spěchalo na hradby, Milada stála na arkýři a sledovala rytířovu postavu. Rytíř vyjel po strmé stezce na skalní útes a začal se s koněm otáčet – jednou, dvakrát, třikrát...

Milada zapoměla dýchat, srdce se jí sevřelo, tvář zbledla, oči hleděly jako v horečce. V tom rytíř vítězně zavýskl, zamával čapkou a vyjel po skále proti hradu, v jehož arkýři stála Milada. Radostný křik a jásot se rozléhal po celém hradě, trubač vesele zatroubil, Milada radostně zamávala, rytíř zastavil koně proti Miladě a řekl: „Přemohl jsem zákeřné skály i tvou pyšnou lest. Vím, že jsi dala kámen schválně vyhladit a bezcitně posílala na smrt desítky mladých mužů. Diamanty, které jsem vložil svému koni do podkov, umožnily mi stát se jejich mstitelem. Zde máš odplatu za svou ukrutnost!“ Vzal z toulce šíp, napjal luk a vystřelil. Nežli se Milada vzpamatovala z leknutí, projel jí srdcem ostrý šíp. Rytíř rychle zmizel, jako by se pod ním slehla země.

Zdroj: PRCHAL, Josef a Eva PRCHALOVÁ. *Pod Železnými horami: [báje a pověsti]*. 3. vyd. Ilustroval Libor BALÁK. Blansko: Duha Press, 2008. Melechov. ISBN 978-80-87061-23-7. str. 6-8

